

Nr 29

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i luftfartslagen den 6 juni 1957 (nr 297).

Genom en den 16 oktober 1959 dagtecknad till lagutskott hänvisad proposition, nr 170, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

om ändring i luftfartslagen den 6 juni 1957 (nr 297)

Härigenom förordnas, att 2 kap. 8 § luftfartslagen den 6 juni 1957 och slutbestämmelserna till samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 KAP.

8 §.

Luftfartyg skall — — — — — begär det.

Samma lag vare, om det i 2 § första stycket för registrering uppställda villkoret ej längre är uppfyllt och Konungen icke jämlikt andra stycket i samma paragraf medgiver att fartyget det oaktat må kvarstå i registret, så ock om fartyget förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts eller om det efter anträdd luftfärd ej avhörts under en tid av tre månader. Har omständighet som nu sagts inträffat, åligger det ägaren att ofördröjligen göra anmälan därom till re-

Samma lag vare, om det i 2 § första stycket för registrering uppställda villkoret ej längre är uppfyllt och Konungen icke jämlikt andra stycket i samma paragraf medgiver att fartyget det oaktat må kvarstå i registret *eller om medgivande, som Konungen lämnat enligt sistnämnda stycke, återkallats eller ock förfallit på den grund att i medgivandet föreskrivet villkor icke längre är uppfyllt*, så ock om fartyget förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts

¹ Senaste lydelse av slutbestämmelserna se SFS 1958: 437.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1959. 9 saml. 1 avd. Nr 29

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

gistret, såvida sådan ej skett på grund av vad i 7 § stadgas.

eller om det efter anträdd luftfärd ej avhörts under en tid av tre månader. Har omständighet som nu sagts inträffat, åligger det ägaren att ofördröjligen göra anmälan därom till registret, såvida sådan ej skett på grund av vad i 7 § stadgas.

Har luftfartyg — — — — — är luftvärdigt.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar. Har förordnande ej meddelats om ikraftträdande senast den 1 januari 1959, skola dock bestämmelserna i 10 kap. 3 § samt vad i 15 kap. 1 § andra stycket stadgas om tillämpning av dessa bestämmelser å militär luftfart m. m. träda i kraft nämnda dag.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar. Har förordnande ej meddelats om ikraftträdande senast den 1 januari 1959, skola dock bestämmelserna i 10 kap. 3 § samt vad i 15 kap. 1 § andra stycket stadgas om tillämpning av dessa bestämmelser å militär luftfart m. m. träda i kraft nämnda dag. *Förordnande om ikraftträdande särskilt, innan lagen i övrigt trätt i kraft, må ock meddelas beträffande 7 kap. och 13 kap. 7 § andra stycket.*

Konungen eller — — — — — efter ikraftträdandet.

Genom denna lag upphävas
lagen den 7 — — — — — svenskt område;
lagen den 12 — — — — — fartyg m. m.; och
förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart.

förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart, *varvid §§ 33—35 i förordningen ävensom stadgandet i § 44 mom. 1 samma förordning, såvitt det avser straff för den som utan tillstånd utövar linjefart, skola upphöra att gälla i och med att 7 kap. och 13 kap. 7 § andra stycket i lagen träda i kraft.*

Utan hinder — — — — — lagens ikraftträdande.
Förekommer i — — — — — stället tillämpas.

I. Ändring i 2 kap. 8 § luftfartslagen

Före den 1 februari 1956 kunde endast luftfartyg med svensk ägare införas i det hos luftfartsstyrelsen förda, offentlighetsrättsliga luftfartygsregistret. Genom lagen den 12 maj 1955 (nr 228) om registrering av luftfartyg samt om bärgning av sådant fartyg m. m., vilken lag trädde i kraft förstnämnda dag, fick emellertid Kungl. Maj:t befogenhet medgiva att jämväl luftfartyg med utländsk ägare må införas i registret, därest fartyget i regel nyttjas med utgångspunkt här i riket. Bestämmelse därom finnes intagen i 2 § andra stycket nämnda lag.

Den år 1955 utfärdade registreringslagen innehåller även bestämmelser om luftfartygs avförande ur luftfartygsregistret. Enligt 9 § första stycket skall luftfartyg avföras ur registret, om ägaren begär det. I andra stycket av samma paragraf anges de övriga fall, då luftfartyg skall avregistreras. Sådan avregistrering skall ske då luftfartyget övergått i utländsk ägo, såvida Kungl. Maj:t icke jämlikt 2 § andra stycket medgivit att fartyget deloaktat må stå kvar i registret. I övrigt skall luftfartyg avföras ur registret då det på närmare angivet sätt förstörts eller försvunnit. Slutligen må enligt 9 § tredje stycket luftfartyg avregistreras, då det under viss längre tid ej varit i luftvärdigt skick.

I intet av de i 9 § upptagna fallen må emellertid luftfartyg avföras ur registret, om det är in-tecknat och in-teckningshavaren ej går med därpå. Bestämmelse härom innehålles i lagens 10 §, vilken föranletts av ett stadgande, art. IX, i den i Genève den 19 juni 1948 avslutade och av Sverige biträdade konventionen rörande internationellt erkännande av rätt till luftfartyg. Föreligger sådant hinder för avregistreringen, skall i stället i registret göras anmärkning om vad som förekommit i ärendet.

Bestämmelserna om avregistrering innehåller vidare vissa föreskrifter om anmälan till registret och underrättelse till inskrivningsdomaren samt om återställande av luftfartygets nationalitets- och registreringsbevis.

De nu återgivna bestämmelserna har med blott redaktionella jämkningar upptagits i 2 kap. luftfartslagen den 6 juni 1957 (nr 297), vilken lag med vissa undantag varom nu ej är fråga skall träda i kraft den dag Konungen förordnar. 2 § registreringslagen motsvaras i luftfartslagen av 2 kap. 2 §, medan 9 och 10 §§ registreringslagen har 2 kap. 8 och 9 §§ luftfartslagen till motsvarighet.

I skrivelse den 3 december 1958 har *luftfartsstyrelsen* hemställt, att 9 § andra stycket registreringslagen måtte kompletteras med föreskrift av in-nebörd att luftfartyg, som införts i luftfartygsregistret jämlikt 2 § andra stycket samma lag, skall avföras ur registret då förutsättningarna för det av Konungen lämnade medgivandet icke längre föreligger, så ock att motsvarande ändring måtte vidtagas i 2 kap. 8 § luftfartslagen.

Med anledning av luftfartsstyrelsens hemställan har inom kommunikationsdepartementet upprättats *promemoria* med förslag till lag om ändrad

lydelse av 2 kap. 8 § luftfartslagen, enligt vilket luftfartyg skulle avföras ur registret jämväl i det fall, då medgivande som Konungen lämnat enligt 2 kap. 2 § andra stycket återkallats eller förfallit. I promemorian har framhållits, att varken i registreringslagen eller i luftfartslagen finnes uttryckliga bestämmelser för det av styrelsen åsyftade fallet. Vidare uttalas följande.

Det torde vara uppenbart att Kungl. Maj:t, då medgivande lämnas att ett av utländskt rättssubjekt ägt luftfartyg införes i det svenska luftfartygsregistret, tillika äger föreskriva att medgivandet skall vara begränsat till viss tid eller att det skall gälla så länge viss förutsättning är för handen. En sådan förutsättning kan vara exempelvis att ett vid tiden för medgivandet föreliggande avtal om att luftfartyget skall nyttjas av ett svenskt luftfartsföretag fortfarande gäller.

Skulle Kungl. Maj:t vid ett medgivande av nu avhandlat slag fästa ett sådant förbehåll rörande medgivandets giltighet, torde Kungl. Maj:t även komma att tillse, att förbudet mot avregistrering av in-tecknade luftfartyg icke överträdes.

En ändring i den av luftfartsstyrelsen föreslagna riktningen torde alltså ej utgöra en oeftergivlig förutsättning för att ett av utländskt rättssubjekt ägt luftfartyg skall kunna avregistreras i det av styrelsen anförda fallet. Det synes emellertid vara ägnat att öka tydligheten och bidra till ett säkrare iakttagande av föreskrifterna i 1948 års Genèvekonvention, om en sådan ändring genomföres. Detta torde lämpligen böra ske i form av ett tillägg till bestämmelserna om de fall, i vilka luftfartyg skall avföras ur registret. I detta tillägg bör ett uttryckligt återkallande av Kungl. Maj:ts medgivande nämnas vid sidan av att medgivandet förfaller.

De nu anförda skälen för en ändring gälla i lika mån registreringslagen som luftfartslagen. Med hänsyn till att registreringslagen får beräknas att inom en nära framtid bli upphävd och ersatt av luftfartslagen, synes man emellertid kunna underlåta att ändra registreringslagen och företaga ändring blott i fråga om luftfartslagen. Beträffande registreringslagen torde de föreliggande behoven kunna fyllas genom att lagen tillämpas enligt de nyss anförda riktlinjerna.

Över promemorian jämte det därvid fogade lagförslaget har yttranden avgivits av *luftfartsstyrelsen* och *Scandinavian Airlines System (SAS)*, vilka båda lämnat förslaget utan erinran.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Skoglund*, att han fann den i promemorian förordade lösningen och det vid promemorian fogade lagförslaget, mot vilket remissinstanserna icke haft något att erinra, kunna biträdas med en jämkning av redaktionell art.

II. Ikraftträdande av 7 kap. luftfartslagen m. m.

I sin under I nämnda skrivelse den 3 december 1958 har luftfartsstyrelsen även hemställt, att 7 kap. luftfartslagen måtte få sättas i kraft utan att man avvaktar att lagen i övrigt träder i tillämpning. Styrelsen har motiverat sin hemställan på följande sätt.

Under de senaste åren har utvecklingen på den civila luftfartens område snabbt fortskridit och behovet av den nya luftfartslagen har gjort sig allt starkare gällande. Detta är särskilt fallet i fråga om charterflyget. En fastare administrativ och teknisk reglering av denna flygverksamhet är enligt styrelsens mening angelägen icke minst ur flygsäkerhetssynpunkt. Styrelsen finner det därför mycket angeläget att 7 kap. luftfartslagen, vilket behandlar tillståndsgivningen i fråga om luftfartsverksamhet, snarast möjligt sättas i kraft och att erforderliga tillämpningsbestämmelser utfärdas.

Frågan om ett sättande i kraft av 7 kap. luftfartslagen har även aktualiserats i samband med organiserandet av ambulans- och räddningsflygtjänsten i riket, vilken sedan den 1 juli 1958 av Kungl. Maj:t uppdragits åt luftfartsstyrelsen. På grund av brist på luftfartyg i södra och västra Sverige, som är lämpliga för sådan tjänst, är det ett önskemål att få använda en dansk räddningskår för flygningar mellan orter i Sverige, framförallt till Lunds lasarett. Den nu gällande luftfartsförordningen (§ 34) lägger emellertid hinder i vägen för användande av utländska flygföretag för flygningar inom Sverige. Den nya luftfartslagen (7 kap. 3 § tredje stycket) öppnar däremot möjlighet härför.

Från danska luftfartsmyndigheten har inhämtats, att förslaget till ny dansk luftfartslag beräknas komma att föreläggas folketinget i början av år 1959 samt att man i fråga om ikraftträdandet torde komma att inrikta sig på en med Sverige och Norge gemensam tidpunkt. Man har emellertid å dansk sida icke något att erinra mot att 7 kap. i den svenska luftfartslagen sättas i kraft vid en tidigare tidpunkt. Jämväl norska luftfartsmyndigheten har meddelat, att man icke har något att erinra mot en sådan anordning; den nya norska luftfartslagen kunde emellertid icke beräknas träda i kraft förrän i januari 1961.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen* följande:

»Gällande förordning av den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart är i åtskilliga avseenden tämligen föråldrad, varför det föreligger ett starkt behov av att snarast bringa den nya luftfartslagen i tillämpning. Med hänsyn till förhållandena i övriga nordiska länder och till samarbetet inom SAS är det emellertid påkallat att avvakta den tidpunkt, då de olika länderna kan sätta de nya reglerna i kraft samtidigt. Lagtekniskt är det ej heller fullt tillfredsställande att låta en utfärdad lag träda i tillämpning allenast i viss del. Endast där synnerligen starka skäl föreligger, bör denna väg beträdas. Så skedde i fråga om 10 kap. 3 § luftfartslagen, som jämte en anslutande bestämmelse i 15 kap. 1 § andra stycket efter proposition nr B 38 till 1958 års riksdag satts i kraft den 1 januari 1959 genom lag den 28 juli 1958 (nr 437).

Vad beträffar luftfartsstyrelsens hemställan att 7 kap. luftfartslagen måtte bringas i tillämpning före lagens huvuddel, torde man å svensk sida hjälpligt kunna reda sig med nuvarande bestämmelser i kap. 8 förordningen om luftfart, omfattande §§ 33—35 och betitlat »Om linjefart m. m.», under den förhållandevis korta tid som återstår innan luftfartslagen i dess helhet kan beräknas komma att sättas i kraft. Såsom styrelsen antytt, är det emellertid icke minst ur flygsäkerhetssynpunkt angeläget att viss icke regelbunden luftfart i förvärvssyfte, exempelvis utförande av sällskapsresor med flyg,

underkastas en fastare administrativ och teknisk reglering. En sådan reglering bör för att bli verksam såvitt möjligt ske i nordiskt samarbete. Det har emellertid upplysts, att de danska myndigheterna icke finner de föreliggande rättsliga förutsättningarna härvidlag tillräckliga utan anser sig för att kunna medverka vid regleringen behöva stöd av stadganden i kap. 7 i den blivande danska luftfartsloven. Denna lag är för närvarande föremål för behandling i folketinget. Från de danska myndigheterna har inhämtats, att lagen beräknas komma att utfärdas i början av år 1960 å tidpunkt, som nu ej kan närmare anges, samt att man torde vara beredd att omedelbart efter utfärdandet sätta kap. 7 i kraft. Från finsk och norsk sida finns, enligt vad som upplysts under hand, icke något att erinra mot att hithörande bestämmelser blir gällande lag före övriga stadganden i de svenska och danska luftfartslagarna.

Samtidigt med 7 kap. luftfartslagen bör det därtill anslutande straffstadgandet i 13 kap. 7 § andra stycket träda i tillämpning.

Jag vill med stöd av det anförda föreslå, att slutbestämmelserna till luftfartslagen ändras därhän, att lagen skall träda i kraft, såvitt angår bestämmelserna i 10 kap. 3 § samt vad i 15 kap. 1 § andra stycket stadgas om tillämpning av dessa bestämmelser å militär luftfart m. m., den 1 januari 1959 samt i övriga delar den dag Konungen förordnar. Beträffande 7 kap. och 13 kap. 7 § andra stycket må sådant förordnande meddelas särskilt, innan lagen i övrigt trätt i kraft.

I samband med denna ändring torde böra föreskrivas, att vid ikraftträdandet av dessa stadganden i luftfartslagen de däremot svarande bestämmelserna i förordningen om luftfart skall upphöra att gälla, nämligen §§ 33—35 samt stadgandet i § 44 mom. 1, såvitt det avser straff för den som utan tillstånd utövar linjefart. För överträdelser i övrigt av §§ 33—35 finnes särskilda straffstadganden ej meddelade.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran utom såvitt avser viss del av slutbestämmelserna, varom lagrådet yttrat:

»Det synes lagrådet mindre lämpligt att nu ändra stadgandet om ikraftträdande av de bestämmelser, som redan trätt i kraft den 1 januari 1959. Lagrådet hemställer, att den punkt som upptager detta stadgande bibehålles oförändrad. Den tillagda punkten kunde då erhålla den lydelsen, att förordnande om ikraftträdande särskilt, innan lagen i övrigt trätt i kraft, må ock meddelas beträffande 7 kap. och 13 kap. 7 § andra stycket.»

I propositionen har slutbestämmelserna utformats i enlighet med lagrådets hemställan.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,
att förevarande proposition, nr 170, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 11 november 1959

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, fru Gärde Widemar, herrar Per Olofsson, Lindgren, Birke, Robert Johansson och Åkesson;

från andra kammaren: herr Hedqvist, fru Johansson, herrar Onsjö, Östrand, Jacobsson i Sala, Fröding, Gustafsson i Borås och Edlund.